

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне і практичне значення
результатів дисертації Лозінської Любові Дмитрівни на тему
«Економічний потенціал підприємств сільських територіальних
громад», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі
спеціальності 051 «Економіка»**

1. Актуальність теми дослідження і отриманих результатів

У сучасній концепції економічного розвитку важливим є функціонування підприємств при ефективному використанні власних ресурсів, залучення економічного, кадрового потенціалів території з метою підвищення економічного зростання. Вагомим фактором, який впливає на результативність функціонування підприємств на ринку, в умовах конкуренції виступає економічний потенціал, який характеризує цілі, активізує виробничо-господарську діяльність підприємств. Підприємства сільських територіальних громад формують свій економічний потенціал таким чином, щоб постійно збільшувати можливості ефективного вирішення виробничо-господарських проблем і покращувати своє становище стосовно ринку та конкуренції. Підприємство, знаючи своє оточення та напрями функціонування, а також інтенсивність змін, може адаптувати власну (внутрішню) мінливість до мінливості зовнішнього середовища. Оскільки, зовнішнє середовище перебуває під впливом постійних змін, то для підприємства даний процес можна назвати як корегування власного економічного потенціалу, що і викликає підвищений інтерес суспільства, зокрема вчених і практиків, до економічного потенціалу підприємства в умовах змін.

Незважаючи на вагомий вклад українських учених-економістів залишаються недостатньо вивченими проблеми розвитку підприємств в умовах децентралізації, що зумовило необхідність дослідження економічного потенціалу підприємств сільських територіальних громад. Це зумовлює актуальність теми дисертаційної роботи Л.Д. Лозінської.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Проведене аспіранткою дослідження узгоджується з науковою тематикою робіт, що виконувались у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, а саме: «Розробка організаційно-економічного механізму удосконалення функціонування виробничо-господарських структур

регіону» (номер державної реєстрації 0111U000875, 2011–2020 рр.), у межах якої авторкою розроблені пропозиції щодо обґрунтування напрямів зміцнення економічного потенціалу підприємств в умовах децентралізації; «Розробка і обґрунтування соціально-економічного та організаційно-управлінського механізму збалансованого розвитку підприємницьких структур у регіоні Карпат» (номер державної реєстрації 0113U004332, 2012–2020 рр.) – розроблені пропозиції щодо сталого розвитку сільських територіальних громад, обґрунтовані сильні сторони та окреслені можливості розвитку підприємств сільських територіальних громад на перспективу.

3. Наукова новизна отриманих результатів

Наукова новизна одержаних результатів представлена сукупністю теоретико-методичних та науково-практичних положень щодо зміцнення економічного потенціалу підприємств сільських територіальних громад. Найважливіші наукові результати, які характеризують новизну дисертаційного дослідження полягають в наступному:

удосконалено:

– сутнісні положення щодо реалізації територіальної інноваційної системи, яка, завдяки притаманним їй подвійним взаємозв'язкам (потоків місцевого рівня між окремими суб'єктами системи і потоків, які виходять за межі системи), здатним генерувати зовнішні та внутрішні умови розвитку системи, а також на основі врахування конкретної моделі розвитку територій локального рівня і їх оптимальної спеціалізації, забезпечить зміцнення економічного потенціалу території;

– теоретико-методологічні засади зміцнення економічного потенціалу підприємств сільських територіальних громад в умовах децентралізації, конкурентного середовища та економічних ризиків, зокрема щодо врахування суб'єктами господарювання у практичній діяльності залежності показника чистого прибутку на одне підприємство від короткострокових кредитів банків та капітальних інвестицій в основний капітал, що підтверджується результатами розрахунку (побудови) відповідної економетричної моделі;

– трактування економічного потенціалу підприємства з позиції системно-комплексного підходу, що враховує значення не лише економічної, а й соціальної та екологічної його складових, відповідає принципам менеджменту, і, на відміну від існуючих визначень, розглядає дане поняття як сукупність ресурсів, можливостей підприємства розвиватися в умовах конкурентного середовища з урахуванням поставлених цілей, спрямованих на забезпечення сталого розвитку;

– модель концепції розвитку економічного потенціалу підприємств сільських територіальних громад на основі виокремлення у її складі трьох

блоків (принципів розвитку економічного потенціалу підприємств, спрямованих на обґрунтування темпів, активізацію виробничо-господарської діяльності та визначеність у процесі реалізації цілей; теорій розміщення виробництва, на основі яких доцільно приймати рішення щодо розміщення виробництва; теорій чинників розвитку, що дають змогу визначити можливості зростання та конкурентні переваги), прикладне впровадження/врахування яких сприятиме позитивним змінам у діяльності підприємства;

– інструментарій оцінювання результативності функціонування економічного потенціалу підприємств сільських територіальних громад, який є основою для розробки заходів з активізації інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств, що є можливим за умови створення сприятливого інвестиційного клімату та бізнес-середовища, формування локального економічного потенціалу підприємств на основі диверсифікації видів діяльності, абсорбційної здатності та їхнього інноваційного прориву;

набули подальшого розвитку:

– обґрунтування положень щодо соціально-економічного розвитку сільських територіальних громад в умовах децентралізації, з урахуванням особливостей та основних факторів підвищення їхнього потенціалу, аналізу пріоритетних сфер економіки, високого рівня дотаційності, зростання диспропорцій у формуванні місцевих бюджетів, просторового і функціонального аспектів розвитку, необхідності формування сприятливого бізнес-середовища, що, у свою чергу, впливатиме на зменшення міграційних потоків та виведення сільських територіальних громад на вищий рівень соціальної, екологічної, економічної, фінансової та страхової культури;

– пропозиції щодо вдосконалення механізму управління економічним потенціалом підприємств сільської територіальної громади, зокрема, виокремлення у його складі мотиваційних стимулів, які підсилюють цілеспрямованість працівників, впливають на реалізацію напрямів управління економічним потенціалом в умовах змін та полягають у здатності підприємства протистояти й адаптуватися до впливу зовнішніх та внутрішніх факторів, розширювати доступ до джерел фінансування, а також формувати сприятливе середовище розвитку підприємництва.

4. Ступінь достовірності результатів дослідження

Обґрунтованість і достовірність одержаних дисертанткою результатів забезпечена опрацюванням нею наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів з досліджуваної проблематики, законодавчих та нормативних актів України, постанов Кабінету Міністрів України, офіційних статистичних даних Державної служби статистики України та Головного управління статистики у Івано-Франківській області, монографічних праць та наукових публікацій вітчизняних та зарубіжних авторів, результати особистих аналітичних узагальнень автора, а також комплексне застосування методів наукового

пізнання, серед яких – абстрактно-логічний; порівняльного аналізу; аналізу і синтезу, порівняльного співставлення; статистико-економічного; ряди динаміки; монографічний і системного аналізу; розрахунковий, порівняльний і графічний; розрахунково-конструктивний та експериментальний; SWOT-аналізу. Підтвердженням обґрунтованості результатів дослідження є їх апробація на науково-практичних конференціях, публікація в наукових фахових виданнях.

5. Практичне значення результатів дисертації. Використання результатів наукової роботи

Практична цінність одержаних автором результатів наукових досліджень полягає в тому, що обґрунтовані в дисертації методичні підходи, отримані теоретичні висновки в практичні рекомендації можуть бути використані у процесі розробки стратегії соціально-економічного розвитку сільських територіальних громад в умовах децентралізації.

Основні положення та результати дослідження доведено до рівня практичних рекомендацій і використано при розробці Стратегії розвитку Івано-Франківської області на період 2021-2027 роки та Плану заходів з її реалізації на 2021-2023 роки (довідка № 28/07-11/04 від 24.12.2019 р.).

Наукові розробки та пропозиції щодо нарощування економічного потенціалу підприємств сільських територіальних громад використані при формуванні стратегічних засад економічної політики Івано-Франківської області й тактичних підходів щодо її реалізації. Практичний інтерес становлять пропозиції щодо зміцнення джерел нарощування економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств, як основи формування місцевих бюджетів сільських територіальних громад (довідка № 467/0/2-20/01-116 від 19.03.2020 р.).

Наукові пропозиції щодо спеціалізації діяльності фермерських господарств на прибуткових напрямках сільськогосподарського виробництва прийняті до використання фермерським господарством «Степан Мельничук-1» Коломийського району Івано-Франківської області (довідка № 43 від 20.04.2020 р.).

Науково-практичні результати дисертаційного дослідження використовуються у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» при викладанні дисциплін «Основи наукових досліджень», «Основи бізнесу» (довідка № 01-23/55 від 10.02.2020 р.).

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі

Дисертаційна робота є самостійною науковою працею. Наукові розробки,

результати, рекомендації і висновки, що виносяться на захист, самостійно одержані автором. У наукових працях, які опубліковані у співавторстві, використано лише ті положення та ідеї, які визначені автором.

7. Перелік публікацій за темою дисертації

За результатами досліджень опубліковано 11 наукових праць, у тому числі: 5 статей у наукових фахових виданнях України; 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав; 5 тез доповідей в збірниках матеріалів конференцій.

Список публікацій Лозінської Л. Д. за темою дисертації *Статті у наукових фахових виданнях України*

1. Лозінська Л.Д., Васьківська К.В., Чопик О.В., Галімуков Ю.О. Удосконалення розвитку приміських територій. *Бізнес Інформ*. 2019. №7. С. 91-100. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-7-91-100> (1,2 друк. арк.). *Особистий внесок: Обґрунтовано пріоритетні напрями розвитку підприємств приміських територій в умовах децентралізації (0,4 друк. арк.).*
2. Лозінська Л.Д., Кухній Л.С., Костюк Б.А., Стельмащук А.М. Синергетичний підхід до механізму функціонування організаційно-правових форм підприємств в умовах технологічної модернізації виробництва. *Вісник Прикарпатського університету. Економіка*. Вип. 14. Івано-Франківськ: Плай, 2019. С. 34-39. (0,3 друк. арк.). *Особистий внесок: використовуючи синергетичний підхід удосконалено механізм функціонування підприємств, у частині методів та важелів, в умовах модернізації виробництва (0,1 друк. арк.).*
3. Лозінська Л.Д., Васьківська К.В., Пелехатий А.О., Галімуков Ю.О. Співробітництво територіальних громад в умовах децентралізації. *Ефективна економіка*. 2019. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7209> DOI: 10.32702/2307-2105-2019.8.1 (0,64 друк. арк.). *Особистий внесок: проаналізовано розвиток сільських територіальних громад в умовах децентралізації (0,25 друк. арк.).*
4. Лозінська Л.Д., Васьківська К.В., Галімуков Ю.О. Економічний потенціал підприємства в умовах змін: суть та характерні особливості. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7858> DOI: 10.32702/2307-2105-2020.5.7 (0,57 друк. арк.). *Особистий внесок: виявлені особливості формування економічного потенціалу підприємств в умовах змін (0,2 друк. арк.).*
5. Лозінська Л.Д., Васьківська К.В. Особливості конкурентного економічного потенціалу підприємства. *Аграрна економіка*. Львів, ЛНАУ. 2020. Т. 13. № 1-2. С. 55-62. (0,4 друк. арк.). *Особистий внесок: виявлені особливості*

конкурентного середовища, які впливають на економічний потенціал підприємств (0,2 друк. арк.).

Наукові праці автора у періодичних виданнях інших держав

6. Лозінська Любов, Васьківська Катерина, Галімух Юлія. Управління економічним потенціалом підприємства сільських територіальних громад в умовах змін. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. 2020. Vol. 6. Issue 4. p. 89-97. (1,1 друк. арк.). *Особистий внесок: досліджено економічний розвиток підприємства в умовах адаптації його до зовнішнього середовища, виявлено системно-комплексні зміни, які зумовлені динамічністю і складністю соціально-економічних перетворень, що вимагають змін економічної діяльності підприємств (0,4 друк. арк.).*

Матеріали наукових конференцій

7. Лозінська Л. Економічна вигода впровадження енергозберігаючих технологій в тепличних господарствах. *Соціально-економічний розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення*. Матеріал. міжнар. наук.-практ. конф. (Бережани, 19-20 квітня 2018 р.). Тернопіль, ФОП Паляниця В.А., 2018. С. 337-339. (0,1 друк. арк.).

8. Лозінська Л.Д., Васьківська К.В., Пелехатий А.О. Формування систем місцевих бюджетів в умовах євроінтеграції. *Стратегія якості в промисловості і освіті*. Матеріали XV Міжнар. конф. (3-6 червня 2019 р.), Варна, Болгарія. 2019. С. 476-481. (0,2 друк. арк.). *Особистий внесок: проаналізовані місцеві бюджети сільських територіальних громад (0,1 друк. арк.).*

9. Лозінська Л.Д., Васьківська К.В., Шеленко Д.І., Галімух Ю.О. Економічний потенціал підприємства: теоретичний аспект. *The 10th International scientific and practical conference "Topical issues of the development of modern science"* (June 4-6, 2020) Publishing House "ACCENT", Sofia, Bulgaria. 2020. (827 p.) С. 185-189. (0,2 друк. арк.). *Особистий внесок: уточнено структуру економічного потенціалу підприємств (0,05 друк. арк.).*

10. Лозінська Л.Д. Деякі аспекти формування економічного потенціалу підприємств територіальних громад. *Фінансова політика України в умовах європейської інтеграції: зб. тез наук. доп. за матеріалами I Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених, (Львів, 20 лютого 2020 р.)*: у 2 ч. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. Ч. 1. С. 190-191. (0,1 друк. арк.).

11. Лозінська Л.Д. Особливості економічного потенціалу підприємства. Стратегічні пріоритети розвитку економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 23 січня 2020 р.): у 6 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2020. Ч. 1. С. 32-33 (59 с.) URL: file:///C:/Users/Dell/Desktop/Полтава%20Конф%20січ%2020/ЧАСТИНА_1_%20НА%20САЙТ.pdf (0,1 друк. арк.).

Загальний висновок

Дисертаційна робота Лозінської Л.Д. «Економічний потенціал підприємств сільських територіальних громад» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що висвітлює актуальну тему і має вагоме теоретичне та практичне значення. Дослідження виконане дисертанткою особисто, а отримані результати свідчать про достатній рівень наукової підготовки авторки. Робота містить обґрунтовані й достовірні висновки і пропозиції.

Представлена дисертаційна робота відповідає спеціальності 051 «Економіка» та вимогам пп. 9, 10, 11, 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167, та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40.

Дисертація Лозінської Л.Д. «Економічний потенціал підприємств сільських територіальних громад» рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 «Економіка».

Рецензенти:

Доктор економічних наук, професор,
проректор з наукової роботи ДВНЗ
“Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

В.М. Якубів

Кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління та бізнес-
адміністрування ДВНЗ “Прикарпатський
національний університет імені Василя
Стефаника”

І.Д. П'ятничук

22.01.2021 р.